

Mignoluca

de

Hans Christian Andersen

Lea na ota na femena, che r arae abù tanto acarò aé na fia. El pensier de no r aé l ra tormentaa. “Se aesse na pupa duta par me, i vorarae no sei cuanto ben e ra fejarae senpre contenta” ra dijea.

Coscita un dì r é ‘suda da na vecia stria a i damandà: “Aarae tanto acarò aé na pupa: i m à dito che te pos me dià. Cemodo pode fei?”

Ra stria ra i à dà un seme de orjo e ra i à dito: “Te dago sto seme. No crede che l see conpain de chi outre: sto ca l no cresce inze orto e no n é pacia par ra pites. Betelo ‘sò inze un piter e dai aga: te vedaras ce bie frute che l te dajarà!”

Ra femena r à pagà ra stria con dodesc monedes de oro, ra i à dito gramarzé e r é tornada a ciasa, agnoche r à fato chel che i ea stà dito: r à betù ‘sò l seme inze un piter e r à spetà.

Da ra tèra l é spontà su alolo un bel fior, co ra foies poiades una su r outra. “Ce na beleza!” r à dito ra femena. Incantada dal fior, r é ‘suda a buscià ra foies. A l tocià, l fior el s à daerto fora: de inze l ea na neja pizora pizora, co na pel che ra someaa de latejin. R ea coscita pizora che ra femena r à deziso de ra ciamà Mignoluca.

Co ra scorza de na cucia ra i à fato ra cuna, con alcuanta foies de arloe l madrozen e co na foia de ruosa ra cuerta. Dinote ra pizora ra dromia inze ra scorza e de dì ra ‘suiaa sun toura. Sa mare r aea paricià aga inze un piato, agnoche nodaa na foia de un fior. Mignoluca ra se conzaa ‘sò su ra foia come inze na barcheta, e par ‘sì inaante ra doraa crigna de caal.

Ra pizora ra vivea contenta: chera braa femena ra i vorea ben e ra se ra slecaa senpre. Na note, fin che ra dromia inze ra scorza, da na lastra rota l é ruà inze in ciasa un burto rospato, che l i é soutà sora.

“Vé po ca ce na bela pizora! Sarae ra femena iusta par mè fiol” l à dito l rospo. Senza pensà sora, l à tolesc su l lietuco, l é soutà ‘sò par funestra e l é ruà inze l orto.

Là pede corea un rueto pien de pantan, agnoche stajea l rospo con sò fiol, un rospeto che l fejea grizo come sa pare. “Craaa craa breecheee” l é stà duto chel che l à sapù dì chel medol, co l à vedù ra pizora inze cuna.

“Ades ra beton al seguro, fin che no sarà fenì ra vostra ciaseta noa, co na bela camera par sta bela sposa” l à dito l rospo a sò fiol. L à prento ra scorza de cucia inze meso r aga e l r à poiada sora na gran foia.

“Vé po, ca r é propio segura: ra no pó scanpà fin che nosoutre no son” l à dito, e duto contento l é soutà fora de r aga.

Dal indoman, co ra s à descedà dapò na gran dromida, Mignoluca ra s à vardà intorno e ra s à spasemà: “Agnó elo ciasa mea, e mè mare?” r à dito stremida. R ea sola, sora na foia, e d intorno ra vedea solo aga, tanta aga. Parcé eera ruadà là, ci r aeelo betuda su su ra foia? Mignoluca ra no n aea pasc, e ra s à betù a pianse.

Intanto el rospo l aea paricià ra ciasa agnoche r aea da ‘sì a stà Mignoluca, e l aea fornì ra camerès con bute e fiore de cianpo. Par ra nozes, l ea duto pronto.

“Ades ‘son a conosce ra tò sposa: r arae da esse leada” l i à dito l rospo a sò fiol. Chi doi i é ‘sude inze meso r aga, par tuoi su l lieto de ra pizora e l portà inze ra camera noa.

“Bondì, pizora. Sto ca l é mè fiol, el tò sposo: v ei paricià ra ciasa noa inze l pantan pede r aga” l i à dito l rospo duto contento.

“Cracracrà beretrech” l i à dito l rospo a ra sò noiza. L é stà bon de dì solo chel tanto pareceche, cemodo che on dito, pi in là de là l no ruaa. Pare e fiol i à tolesc su ra scorza de cucia e i r à leada con un firo, par ra tirà fora de r aga: Mignoluca r é restada là, scentada su su ra foia. “No n ebe festide, tornon alolo. On da ‘sì a fenì de paricià par ra noza” i à dito i rospe.

Na ota sola, Mignoluca ra s' à desperà: "No voi maridà chel mostro, no voi stà con el!"

I pescete del ru, che i aea scotà chel che dijea l' rospo e i vedea Mignoluca che ra piansea, i' à vorù conosce ra pizora scentada su sun na foia. I' é restade incantade a ra vede e s' à coscì ingropà a ra senti pianse, che i' à deziso de ra fei scanpà. "Besen fermà chel mostro, che l' no se ra maride", i' à dito, e dute insieme i' s' à betù sote aga, par zoncà coi sò dentuche el stonfo de ra foia.

Inze poco i' é 'sude adora a l' zoncà e a salvà Mignoluca. Tirada da r' aga, ra foia con su ra pizora ra sin é 'suda indalonse, agnoche i' rospe i' no podea pi' ra darsonse. Ra corea sora r' aga chieta, e canche un ouzeluco o un outra bestia i' vedea ra pizora, i' dijea: "Ve po ce na bela che r' é!".

Anche un pavié curios l' à vedù passà Mignoluca e l' s' à poià sun na foia par ra vardà polito. Ra pizora ra s' à tirà fora ra cinghia dal vestì e ra r' à tacada d' un ver al pavié e del outro a ra foia. El pavié l' à capì e l' é oujorà inaante, con daos ra foia che ra sleziaa su r' aga.

In chera l' é passà un gran chefar, e co l' à vedù chera pizora el s' à alolo innamorà de era. El r' à brincada e l' se r' à menada su in son de un brascion. El i' dajea da bee jozes de rosada, el ra slecaa e l' i' fejea senpre un grun de complimente.

El vorea i' ra fei conosce ai suoi e se fei noizo con era, ma co l' é ruà outre chefar, i' s' à betù alolo a ra criticà: "No vedesto che r' à doa janbes solo e ra pel bianca come ra luna? Ra no n' à gnanche ra zates ... Ah, r' é propio na burta ..." Dapò de duta chera oservazios, el chefar el no i' n' à pi' vorù in saé, el r' à portada sul pra e l' r' à lasciada là, pede na bonazena.

Mignoluca r' é restada danoo sola, ma ra no s' à avelì. El pra l' ea gran e pien de fiore. R' à fato su na derza de fire de erba e ra r' à tacada su sote na pianta, par se bete a sosta da ra pioa. Par duto l' istade ra s' à

pasciù del miel dei fiore e de chel che es i donaa r esaes; da bonora e da dassera ra ciantaa coi ouzeluche.

L é passà l istade, l é ruà alolo l outon e ra sornades es s à scurtà. L é vienù fora na ariata, che r à fato tomà 'sò ra foies dei brascioi e de ra cejes. Sui prade r erba ra s à infiazì e i fiore i s à secà. Anche i ouzeluche i à saludà Mignoluca co r ultima ciantada, ignante de moe ves paese pi cioude.

Mignoluca r aea fiedo, senpre pi fiedo: i sò sarvije i ea massa lesiere par ra scioudà. Ra s à betù sora alcuanta foies, ma gnanche cheres es no n à 'soà par ra parà dal fiedo.

L é vienù l gnee ... Ra pizora ra scomenzaa a aé anche fame: i fiore i no podea pi i donà l sò miel e r esaes es s aea sarà inze inze r albines. Pede l pra l ea un cianpo de formento, che d istade l ea pien de spighe color del oro. Ades ra tèra r ea jazada e l ea vanzà solo steloze seche. Mignoluca ra s à betù a caminà par vede de ciatà algo da magnà. Par era, l ea defizile passà fora par chel gran cianpo: ra zopes es ea outes come coles e i steoloze someaa sciabeles. Ra pizora ra no s à mai fermà, fin che ra no n' à vedù na porta: l ea chera de ciasa de na sorizeta. Mignoluca r à petà sun porta e ra soriza r é vienuda alolo a i daerse.

“Ei fiedo, son sola e infamentada. Me dajaraesto algo da mangnà, par piazer?”, ra i à damandà Mignoluca, duta jazada.

“Por pizora, 'son inze, te tremes come na foia!” ra i à dito ra sorizeta, e ra r à invidada inze inze na stua ciouda. Ra soriza ra vivea sola. R ea de bon cuore e 'sà che chera pizora ra i piajea, ra i à dito: “Ciasa mea ra no n é tanto granda, ma l é bon cioudo e da magnà in é senpre. Statin ca con me par st inverno, t aras da magnà e da dromì. Te me diaras nafré a fei i mestiere de ciasa e te me contaras calche storia. Es me sà coscita beles!”

Mignoluca r à azetà e coscì ra soriza ra i à dito. “Ca de nafré aron ‘sente in ciasa. Chel che stà pede de me el vien a me saludà na ota in setemana,. L é un sciorazo, l à na ciasa granda, piena de camerés e de sales. E l à anche na bela peliza. Cara mea, se l deentasse tò on, te podaraes esse propio contenta. L unico difeto che l à l é che l é orbo, poereto. Con el t aras da aé passienza e i contà ra stories pi beles che te sas.”

A da ra dì duta, Mignoluca ra no n aea propio chera de se maridà con chel scior là, ra no vorea insaé de el, anche se l aea un grun de roba.

Co l é ruà, ra pizora ra s à spasemà dassen: chel scior no n ea outro ca na talpina, grossa e duta negra. Ra sorizeta r é coresta alolo a i fei bon azeto, con mile jeste. Alolo ra talpina r à abù dito che no i piajea ra lun del soroio e ra no podea lanpà i fiore, i prade e duto chel che vien su da ra tera. Malvorentiera, e solo par contentà ra soriza, Mignoluca r à ciantà par ra talpina ra pi bela canzos che ra saea.

El scior el s à innamorà de era zenza gnanche ra vede e l i à dito: “Polito polito, te sos propio na varente. Vosto vienì co ra soriza a vede ciasa mea? Ei chel tanto fenì de jaà un busc che da ca el rua dreto in ciasa mea.

Vienì, bela sciores, no n aede festide: inze inze l busc se ciataron daante un ouzeluco morto, che l é tomà inze fin che l ea drìo a oujorà. Pó esse che l fiedo el i ebe jazà l cuore.”

Con inze man un chentl par i fei lun a ra doa femenes, ra talpina r é moesta daante de eres. Un toco pi in là, inze l scuro, i à vedù algo de scuro, destirà ‘sobas: l ea na zilia morta, co ra oujores e ra testa piegada.

Ra talpina ra s à fermà e col sò nas spizo r à jaà un busc su sote, par fei lustro e i fei vede a ra femenes chel por ouzeluco. “Chesto l é l ouzeluco che ve dije. Almanco ades l arà fenì de me disturbà col sò

zizidà. L' à da esse burto a nasce ouziei: i no n' à outro ca chel burto cip cip e co vien fiedo i more" r' à sbrodoncià catia, e ra i' à dà na spedazada a ra zilia.

Mignoluca r' ea duta pascionada. Ra i vorea ben ai ouzeluche, parceche i ea stade pede in duto l' istade. Coscita, senza che chi doi i ra vedesse, r' é 'suda da ra zilia e ra r' à busciada. Co ra talpina r' à menà a ciasa ra doa femenes, , ra s' à finamai indurà a stopà su l' luminal, e coscita ra zilia r' é restada sote tèra a scuro.

In chera note Mignoluca ra no n' à betù i oce aduna. Pian pian r' é leada e r' é 'suda danoo 'sò inze l' busc, con un faral e nafré de strame.

R' é 'suda da ra zilia e ra i' à poià l' strame duto d' intorno. R' ea drìo a i tirà su ra testa, canche ra s' à inacorto che l' ouzeluco l' tiraa l' fiado. El no n' ea morto, l' ea solo inbramì e, col cioudo del strame, el s' à descedà fora.

Da inalora ra pizora r' é tornada duta ra notes de scondon da ra zilia a i portà aga e da magnà.

L' é ruà l' ausciuda. "Gramarzé ben, pizora. Ades stago meo e poi oujorà danoo. Vosto vienì con me?" ra i' à dito ra zilia a Mignoluca. Ma ra pizora r' à dito alolo de no.

"No poi, ei da mantienì chel che i ei inprometù a ra soriza."

"A se reede, allora, spero de te ciatà danoo. Gramarzé ben de chel che t' as fatto par me" r' à dito ra zilia. Col bèco r' à jaà un busc inze ra tèra e inze un colpo r' é oujorada fora, outa inze l' ziello, fin che Mignoluca no r' à pi veduda.

Duta avelida, r' é tornada a ciasa da ra soriza. R' aea na gran pascion de ra zilia che sin ea 'suda.

"Parcé sosto coscì avelida? Dai dai, pizora, ades betete a lourà. L' é ora de scomenzà a paricià ra dota. Ra talpina ra m' à damandà de te

maridà e ió i ei dito de scì. Te sos ben d acordo, gnero ?” ra i à dito ra soriza, duta contenta.

A Mignoluca i à tocià tuoi su ra bujela e l firo e se bete a cojì toaies, suiamas e lenzuos. Ra no n aea propio chera de se tuoi na talpina burta e badessona, ma cemodo araera podù se refudà?

R aea tanta pascion de ra corses sui prade, del color dei fiore, dei ouzeluche che ciantaa. Da bonora e da dassera ra se calumaa senpre de scondon fora de ciasa, a r aria.

Intanto l ea vienù su r erba e, sora i stonfe seche de formento in ea vienù su de outre bieì verdes.

Dute i dis Mignoluca ra vardaa l zielo, ra scotaa ra zilies che ciantaa e ra sospiraa: “Se fosse bona de oujorà come eres e ‘simin indalonse... Ci sà agnoche r é ra mè amiga zilia ...”

L é passà l ausciuda e anche l istade, e l é ruà l auton: ra dota r ea fenida e manciaa poco al dì de ra nozes.

“Ca de cuatro setemanes te te marides. Sosto contenta, pizora?” ra i dijea ra sorizeta.

“Ió no voi me maridà co ra talpina! R é na burta, vecia e cruzia. No voi passà ra vita sote tèra con era” ra i respondea Mignoluca, e ra piansea.

“Te sos propio na scenpia e te penses solo par te. Con duto chel che ei fato par te, me paghesto coscita? T araes da dì gramarzé, inveze. Te deentaras na sciora e t aras na vita de lusso!”

L é ruà anche l dì de ra nozes. Ra talpina r é ruada in ciasa de ra sò noiza. Mignoluca ra sin stajea inze un cianton e ra vardaa de no se fei vede. R aea su i sarviije che ra i aea cojì ra sorizeta e r ea propio na gran bela, ma r ea tanto avelida e pascionada.

Ra pizora r ea duta spasemada, a pensà de aé da passà duta ra vita a scuro,. No i inportaa de deentà sciora! I saea bieì ra lun, i prade, i fiore ... Fin che ra talpina ra ciacola a co ra sorizeta,

Mignoluca ra s à calumà fora de ciasa a vede l soroio par r ultima ota. “Sanin soroio, sanin fiore, sanin zilies. Saludà ra mè amiga, co ra vedé danoo!” r à dito, in lagremes. In chera, là daejin r à sentù che calchedun ciantaa. L ea ra sò amiga zilia, vienuda a ra saludà ignante de moe ves el cioudo.

Mignoluca ra r à inbrazorada su e ra i à contà ra sò pascion. “Vien con me, te meno inz un bel sito, agnoche i fiore i cresce duto l an” ra i à dito ra zilia, duta ingropada a vede ra pizora tanto pascionada.

“Aì aì, voi vienì con te, no inpos pi de vive ca” r à dito Mignoluca. R é montada a caaloto de ra zilia, ra s à strucà su polito epò via, indalonse da ra talpina e da chi bujate scure sote tèra. Ra zilia ra oujoraa ves el zielo, senpre pi in su fin che cianpe e prade i é deentade coscì pize che se stentaa finamai a i vede.

Ce bel che l ea: dapò aè tanto padì, ades Mignoluca r ea danoo sola. Ra zilia ra oujoraa sora bosche e laghe, crodes pienes de gnee e rus. Pi che es ruuaa pede i site cioude, es sentia un aria ciouda e lesiera. E dinultima, sote de eres es a vedù brascioi de naranzes e limoi. R aria ra saea da menta e l mar zeleste el lujia sote l soroio cioudo. Ma ra zilia r é ‘suda ancora pi indalonse. R é ruada là da un castel pien de tores, agnoche l ea zentenere de coes. Pede l castel l ea un gran cianpo, agnoche crescea su na volmenera de biei fiore bianche.

“Son ruades. Ca l é ciasa mea: se te vos, te poi poià sora un de chi fiore, coscita stajaron senpre daejin” ra i à dito ra zilia a Mignoluca.

“I é dute gran biei, ma lasceme su sun chel la via, el pi bianco de dute” r à dito Mignoluca, e ra i à mostrà l fior pi gran e pi un bel.

Ra zilia r é oujorada via lesiera e r à poià su ra sò amiga. Cemodo che r é restada canche, intrà ra foies apena daertes, r à vedù un tosatel che l someaa fato de viere e l aea na coronzina de oro sun testa e oujores che lujia sun schena!!! Someaa propio un anjoletto.

“Ce un bel che l é!” r à abù dito alolo Mignoluca. E l tosatel, che a vede ra zilia coscì granda el s aea spasemà e l se scondù l mus co ra mas, a vede Mignlouca l s à betù a ride, parceche l ea ra pi bela pizora che l aesse mai vedù.

“Ce asto gnon?” l i à damandà l tos co ra oujores che lujia a Mignoluca. “Ei gnon Mignoluca. E tu ci sosto, un anjoletto?” ra i à respondù ra pizora.

“Son el Prinzipe dei Fiore. Bela pizoreta, vosto deentà ra mè rejina?” l à dito l tos, e l i à betù sun testa ra coronzina de oro.

Mignoluca r à azetà de bon saó e in chera l é soutà fora da ogni fior pizete e pizorettes che i à petà ra mas e i à tirà cride da ra contenteza.

El prinzipte l s à fato dà doa oujores da un tazacai e l i res à tacades su sun schena a Mignoluca. “Da ca inaante t aras gnon Maia, e te saras ra prinzipessa dei Fiore” l i à dito l prinzipte, e l r à busciada.

Da ra coa, ra zilia ra s à betù a ciantà par lore na bela canzon, e Maia e l sò sposo i é oujorade da un fior al outro par fei festa par ra nozes, insieme con dute ci che stajea inze l pra.